

gyógyulnak. Ezt bizonyítják az 1962-es hótörésből szerzett tapasztalatok.

A hótörés felszámolása, az erdővédelmi problémák, rendkívüli feladatként nehezednek a gazdálkodók vállára. Ezért is minden szerény lehetőséget fel kell használni a hótörés nagyságának csökkentésére. Fontos feladat minél több összefüggés feltárása, megismerése. Ezt a célt szolgálta e vizsgálati anyag is, melyből a következő lehetőségeket emelném ki:

- az erdőrészek megfelelő térbeni kialakítása;
- a származási, erdővédelmi kérdésekkel szembeni nagyobb igényesség;
- az elegység kedvező mértékének létrehozása;
- a nevelővágás kedvező időpontjának megválasztása, optimális törzsszám kialakítása.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy csak a mérték csökkenthető.

Dr. Babos Imre megfigyelései és észrevételei a Duna — Tisza-közi homoki fenyvesítéssel kapcsolatosan

Dr. Babos Imre halála előtt több héten keresztül tanulmányozta a homoki fenyvesítés kérdéseit. Számos fenyves állományt keresett fel, bíráló megjegyzéseit, észrevételeit füzetbe gyűjtötte. Vizsgálódását elsősorban a tisztítási korú és kezdődő rudaskorú állományokban végezte, vagyis 15—25 éves állományokat értékelte. Ezekről tag, erdőrészlet szerint jellemzést készített. Viszonylag kevésszámú értékelő megjegyzést jegyzett le, ezeket gyakorlati hasznosságuk és az elhunyt iránti tisztelet miatt, érdemes témakörök szerint részletezetten összefoglalni:

Fenyvesek elegyítése. Vizsgálódásainak ez volt a legfontosabb kérdése. Tudatában volt annak a veszélynek, ami a nagy kiterjedésű, elegyetlen fenyvesek létrehozásával összefügg. Felhívta a figyelmet arra a körülményre, hogy a nagyrészt egy időszakban telepített fenyvesek megközelítőleg egyidejűleg válnak vágáséretté, ezért felújításuk — főként a szél elleni védelem oldaláról megítélve — nem lesz könnyű feladat. A lombos fajok közül elegyítésre az akácot és a hazai nyárat ítélte legjobbnak. Az elegyítés formájaként a területelegyítést tartotta célszerűnek, bár a soros elegyítés számos előnyére is több helyen utalt.

Elsősorban a lombos fenyőtűkkel való keveredésének előnyeit és az avarbomlás kedvezővé tételét emelte ki. Helytelenítette viszont azt a körülményt, hogy a lombos elegyet az első tisztítások alkalmával kitaraktatják az erdőből, a helyükön feltörő sarjak pedig a záródó fenyők alatt már nem életképesek, ezért a tőlük várt hasznos feladatot nem tudják betölteni. Az elegyítés formájaként a területelegyítést tartja legjobbnak, vagyis a kisebb-nagyobb, kedvezőbb termőhelyi adottságú foltokon lombos fák ültetését tartotta célravezetőnek, a fenyőtelepítéssel egyidejűleg. Több helyen a lombos fák sarjainak felengedését javasolta.

Fenyők fajválasztása. A régebben ismert elvnek a híve, eszerint a fekete-fenyőt a háttér részre, míg az erdeifenyőt a lapra kell telepíteni. Ez megint a telepítést megelőző területtervezést teszi szükségessé.

Fenyvesek vágáskora. Szigorúan elkülöníti a fenyveseket gazdasági céljuk szerint. Különbséget tesz papírfa és vékony szerfa választék termelésére alkalmas, jobbra védelmi célokat szolgáló fenyvesek, valamint méretesebb, esetleg fűrészelésre is megfelelő anyagot nyújtó fenyvesek között. Az előbbi esetben megengedhetőnek tartja még a 30 éves vágásforduló alkalmazását is, míg az utóbbi esetre vonatkozóan a 60 év körüli vágáskort véli jónak. Megítélése

szerint a kezdeti években nagyon nehéz a kétféle fenyves között különbséget tenni, mivel a talaj-előkészítés kedvező hatását az állomány sokáig viszi magával, ezért azt a megoldást javasolja, hogy az erdőrendezés az üzemterv készítésekor csupán ajánlást tegyen a vágáskorra, majd a későbbi helyszínelés során döntsön véglegesen. A kellő döntés hozatala 20 éves kor körül lehetséges. Ekkor már meg lehet itélni, hogy a fenyves csupán védelmi célokra alkalmas-e és vékony anyag várható-e csak tőle vágás esetén, vagy pedig értékesebb faanyagot is remélni lehet belőle.

Telepítési hálózat és nevelés. A telepítési hálózatot sűrűnek találta, és szót emel a tisztítások elmaradása miatt, ezért az állományok sok helyütt gyengén fejlett koronával rendelkező fákból állnak. Ezen a hálózat bizonyos széthúzásával, elsősorban a sortávolság bővítésével lehetne segíteni. A sortáv mértékének konkrét megjelölését nem teszi meg, csupán sűrűnek itéli az 1,4 m-es méretet. Helytelenítette, hogy a hálózat széthúzásának elmaradását a pótlások elkerülésének igényével indokolják, pedig gazdaságossági számításokkal kellene ezt a kérdést véglegesen eldönteni. A tisztítások és nevelővágások is elhagyhatók lennének, ha megfelelő indulási hálózatot választanak, ezzel kapcsolatosan ígértesnek véli *Barányi László* elképzelését, amely szerint megfelelően választott indulási hálózat esetén belevágás nélkül is fel lehetne hozni az állományt a vágáskorig, ami értelemszerűen rövidülne. Az egész koncepció lényege az lenne, hogy így gazdaságosan, viszonylag gyorsan lehetne papírfához, rostanyaghoz és fenyőtűhöz jutni. Az eljárás kísérleti kipróbálásának szükségességét több helyütt említi.

Szélvédelem. Fenyvesek telepítésekor, de még inkább felújításakor, arra kell törekedni, hogy a frissen ültetett csemete megfelelő szélvédelmet kapjon, erre a célra az erdősítést körülvevő, idősebb és szélvédelmet nyújtó állományok lábán tartása terem kiváló lehetőséget.

Erdővédelmi vonatkozások. Felfigyelt a számos helyen észlelhető *Fomes anonus* károsításra. Megfigyelése szerint ez a károsító a homoki erdeifenyveseket támadja elsősorban, mégpedig akkor, ha nagyon kedvező termőhelyi adottságok között vannak, tehát a laposabb, mélyebb, jobb vízellátottsággal rendelkező helyeken. Szót emel a fenyők közé elegyített lombos fákat ért, igen gyakori vadkár ellen is. A meglevő vadkár mellett alig lehetséges egészséges és a célnak megfelelő lombos elegyet felhozni a fenyők mellett.

Területhasznosítás. Figyelemre érdemes még a következő megjegyzése: „Ahol legalább II—III. fatermési osztályú akácok vannak, csak ott jöhet számításba a szőlőtermesztés, az „aranyhomok” csak ott van, ahol a bőséges trágyaadagok szolgáltatók az aranyat”.

Elegyítési modell. Legjobb elegyítési formának a Kunadacs község határában található, ún. Malec-fenyvesekben alkalmazott eljárást tartotta. Örömmel fedezte fel, hogy ezt az elegyítési formát más homoki területeken is meg lehet valósítani, erre utaló megjegyzést tett a Balotaszállás 8/6 erdőrészlet felülvizsgálatakor is.

Makeri gépsor munkája. A Makeri gépsor munkáját egy helyen tekinthette meg, ennek eredményéről nem nyilatkozott kedvezően. „A munkahely csúnya” — írta a Balotaszállás 4-ben tett látogatása után.

Összefoglalóan: a fenyvesítés elért eredményeit elismerte, javasolja azonban vágáskoruk rövidítését, az indulóhálózatok tágítását, a lombos elegyítés lehetőségének kihasználását, elsősorban megfelelő területtervezés útján.

Dr. Babos Imre feljegyzései alapján leírta: dr. Szodfridt István